

említi Olmützel kapcsolatban, hogy a csehek az I. világháború után mintegy győzelmi jelképnek tekintették, s még a színházakat is átjárta a szaga („*Tag und Nacht, lag über den Spielzeughäuschen der Duft der berühmten Olmützer Quargeln, kleiner, runder, stark riechender Käsechen, die von hier auch ihren Siegeszug über die österreichisch-ungarische Monarchie angetreten hatten.*” MEINE ERSTEN NEUNZIG JAHRE. ERINNERUNGEN. – DIE JAHRE 1952–1971 NACHER ERZÄHLT VON JOACHIM WERNER PREUSS. München & Berlin: Herbig, 1971⁴).

Az 1990-es évek óta Magyarországon is újra kapható, s nem tartozik az olcsó sajtok közé. Ez azonban régebben nem volt így. Zelk Zoltán visszaemlékezéseiben leírja egy a Berda József bűnlajstromát Kosztolányi Dezsőnek felsoroló újpesti hírlapíró esetét (Zelk Zoltán: TEGNAP. Magvető, 1966: 155–157. A KÖLTŐ IRIGYE), aki a következő listát állította össze: iszákos, csavargó, született ágyrajáró, bordélyházba jár, hedonista, s Kosztolányi a legutóbbira kérdezte rá, hogy: „*Kvarglin?*” (I. m. 157.) Berdának tudniillik Zelk leírása szerint számos irigyelt plebejus mecénása volt, a talpaló cipész és egyéb foltozók, egy Árpád úti vendéglős mellett egy környékbeli uradalmi ispán is, „*akinél egy egész juhgomolya várta a költőt, aki vasárnaponként barátait is magával vitte az erdei lakomára*”. (I. m. 156.) Ami még érdekes itt, az a gomolya és a kvargli közti különbség összemosása, ami az említett cseh *Homolka* (tulajdonképpen 'gomolya') és a német *Quargel* között is megtörtént.

Végezetül egy sörkorcsolya elnagyolt receptje. Hozzávalók: 12 darab kis kvargli (kb. tíz deka), 10 deka vaj, 10 deka túró, vöröshagyma, snidling felszeletelve, paprika, só, kömény és némi sör. A vajat és a túrót dolgozd össze krémessé, majd a kvargliból és a feldarabolt vöröshagymából és snidlingből készíts masszát. Adj hozzá sört, míg a keverék kenhető nem lesz, majd fűszerezd pirospaprikával, sóval és köménnyel. Fekete kenyéren, felszeletelt retekkel és természetesen sörrel szokás fogyasztani.

Luca Anna

LEGYÉL BÁTOR

Legyél bátor, nincsen fölötted senki,
 legyél bátor, akarhatsz bátor lenni,
 fönny vakító kék oxigénes vákuum,
 lélegezz mélyet, túl vagy minden határon,
 e birodalomnak nem lehet királya,
 nyitott szemmel menetelsz a halálba,
 merülj alá a Léthe zöld vizébe,
 tágra nyílt szemmel süllyedhetsz a mélybe,
 itt nincs gazda, egy mézszárszék a zöld rét,
 alvadó vér a vízpart, s az öröklét
 tágas, üres erdeiben élő halottak:
 lelkek kidobott milliói bolyongnak

VARÁZSHEGY

A Varázshegyet olvasva még úgy érezted, van vezérlő elv, és a filozófia mélyén bugyborgó lávafolyás hömpölygeti előre a jövőt. Pedig a Föld lapos, és nem forog, nincs mélye, tehát láva sincs, változó kupolájának belső boltozatán pedig pulzáló, lüktető csillagok rángatóznak kíméletlenül a helyükre szögezve.

KATHERINE MANSFIELD LEVELEIBŐL (II)

Mesterházi Mónika válogatásában, fordításában és jegyzeteivel

Katherine Mansfield az 1919-es év végén jut el élete mélypontjára. Tuberkulózisa miatt már sokadszorra kényszerül elhagyni Angliát és az otthonát. Bár kedvenc orvosa, a londoni Victor Sorapure biztatja, hogy a Riviérán többet javul az egészsége, mintha valamilyen drága szanatóriumba feküdne, az elhagyatott olasz kisvárosban 1919 telére KM-en elhatalmasodik a depresszió, és legyőzi egyébként rossz fizikai állapotában is diadalmaskodó munkakedvét is.

Erről a kétségbeesett hangról ível fel a hátralevő három év levelezése. Még hátra van a házasság válsága, de addigra KM felvértezi magát: egyre tudatosabban tekint nemcsak az írásra, hanem az életre és a halálra is. A későbbi levelekben egyre könnyedebben ír (végzetesen romló) egészségéről, sokkal fontosabb a szembenézés.

Az 1921-es év élete egyik legfontosabb alkotói korszaka, két kiváló menedéket is talál: a délfraancia Mentonban, majd végre férjével együtt a svájci Alpokban. De 1922-ben a betegség és a gyógykezelések minden idejét és erejét felőrlik. 1923 legelején hal meg Fontainebleau-ban.

OLASZORSZÁG, 1919

Az Ospedalettiben talált kis ház a szép őszi idő elmúltán kifejezetten nyomasztó. Lent dübörög a tenger, a ház messze van mindentől, nincs rendszeren kifűtve – és KM-et állandóan irritálja, a gyűlöletig idegesíti hűségese kísérője, a levelekben L. M. néven emlegetett Ida Baker. Nincs megbízható orvosa, a tüdőbajhoz nem értenek, a depressziót nem veszik komolyan. Ebben az időszakban kizárólag férjével, John Middleton Murryval levelezik (Bogey, Boge és Jack néven szólítja). Bár mindketten írnak mindennap, a rossz postai viszonyok és a felfokozott várakozás miatt a fel-torlódo levelek is csak sebeket okoznak.